

3. Flora en Fauna

Beleidskader

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn. In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in die zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlagen.

Onderzoeksafbakening

Omdat de effecten van de voorgenoemde werkzaamheden en inrichtingen zich mogelijk niet tot de begrenzing van het projectgebied beperken, is een beperkte rand rondom het plangebied ook onderzocht. De begrenzing is op basis van expert judgement in het veld bepaald.

Methodiek

Het flora en fauna onderzoek bestaat uit een aantal onderdelen, een literatuuronderzoek, veldonderzoek, en een rapportage. Voor het literatuuronderzoek zijn bestaande verspreidingsgegevens van beschermde soorten geraadpleegd. Ook is er informatie ingewonnen bij het natuurloket. Het natuurloket verstrekt per kilometerhok verspreidingsgegevens van een groot aantal soortgroepen met informatie over de status van soorten binnen deze soortgroep, bijvoorbeeld Rode Lijst soort, beschermde soort van de habitatrictlijn of onder de flora- en faunawet. Er is twee keer een veldbezoek aan het plangebied gebracht. In het eerste veldbezoek is gekeken naar de aanwezigheid van beschermde plantensoorten, zoogdieren en insecten en naar de geschiktheid van het plangebied als leefgebied voor deze soortgroepen. Het tweede veldbezoek was een vleermuisinventarisatie, waarbij is gekeken welke vleermuizen in het plangebied voorkomen en of deze het plangebied gebruiken als kolonieplaats, rustplaats, foerageergebied of migratieroute. De geïnventariseerde soorten en de geschiktheid van het plangebied en de omgeving van het gebied voor bepaalde soorten is ook meegenomen in het ontwerp voor een landschappelijke inpassing van het nieuwe bedrijf.

Inventarisatie

Op 25 april is een veldonderzoek uitgevoerd in het plangebied en in de percelen rondom het plangebied. In het plangebied zijn algemene plantenen diersoorten soorten aangetroffen zoals: merel, vink en oranjepipje. Het aangrenzende bos bestaat uit een groot aandeel van grove dennen

met zomereik en ondergroei van sporkehout, lijsterbes, vlier en krent. De diersoorten welke zijn waargenomen zijn, houtduif, tijftjaf, merel, vink, koolwitje, oranjetipje en eekhoorn (twee exemplaren). In het aangrenzende perceel met kerstbomen kwekerij ten noorden van het plangebied, zijn geen beschermde dier- of plantensoorten aangetroffen. In de avond van 6 juni 2006 is een vleermuisonderzoek uitgevoerd. Vroeg in de avond werden de grootste aantallen vleermuizen waargenomen. Dit waren vooral gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), welke foerageerden aan de rand van het bos en het bedrijventerrein. In totaal zijn er 14 exemplaren van de gewone dwergvleermuis waargenomen. De waarnemingen vroeg in de avond duiden erop dat vleermuizen waarschijnlijk een kolonie plek hebben in het bos en vroeg in de avond uitvlogen, gingen foerageren in de buurt van de kolonieplek en daarna zich verspreiden. Later in de avond waren de aantallen gewone dwergvleermuis veel lager. Verder is nog een laatvlieger (Eptesicus serotinus) waargenomen in het gebied tussen het bos en het woonhuis aan de Bernhardstraat en een ruige dwergvleermuis (Pipistrellu nathussi) vliegend door de Bernhardstraat. Uit literatuurgegevens blijkt niet dat in dit plangebied beschermde soorten aanwezig zijn of waren. Uit gegevens van het natuurloket blijkt dat in het kilometerhok 179, 391 (waar het plangebied onderdeel van uit maakt) drie vaatplanten voorkomen welke binnen de Flora- en faunawet beschermd zijn. In het veldbezoek is gelet op het voorkomen van beschermde plantensoorten en deze zijn niet in het plangebied waargenomen.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

De natuurwaarden van het plangebied zelf zijn laag. Het grootste deel van het plangebied is verhard en de overige de beplanting is sierbeplanting, drie bomenrijen van douglasparren en kerstdennen. Gezien het hele gebied in cultuur is gebracht, wordt niet verwacht dat beschermde planten in het gebied voorkomen.

In het plangebied zijn alleen algemeen voorkomende diersoorten waargenomen. Verwacht wordt dat in het plangebied en dan voornamelijk op het terrein van de kerstdennen en de paardenwei verder algemeen voorkomende diersoorten voorkomen als egel, mol, huismuis, huisspitsmuis, bosmuis en algemeen voorkomende (tuin)vogels als merel, huismus, winterkoning, roodborst, Turkse tortel, koolmees en pimpelmees. Permanente, jaarrond gebruikte vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels, zoals horsten en roestbomen zijn niet aangetroffen in het plangebied. De douglassparren en de esdoorn op het terrein aan de zijde van de Bernhardstraat zijn geschikt als nestgelegenheid voor broedvogels. Vogels zijn beschermd binnen de Flora- en faunawet en voor negatieve effecten (eieren, nesten of individuen te vernielen, verstoren of anderszijds te verontrusten) op vogels wordt in de regel geen ontheffing verleend. Omdat de bomen binnen het plangebied (waarschijnlijk) worden gekapt, kan verstoring van (broed)vogels optreden. Verstoring van (broed)vogels wordt vermeden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen (ongeveer van 15 maart t/m 15 juli) uit te voeren.

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn opgenomen in de EUHabitatrichtlijn en hierdoor strikt beschermd. Vleermuizen maken gebruik van bestaande ruimten in gebouwen en in holtes van bomen. Uit de vleermuisinventarisatie bleek dat de vleermuizen alleen in de overgang van het bos naar het bedrijventerrein foerageerden en geen gebruik maakten van de rest van het plangebied voor migratie, om te foerageren of als kolonieplaats. Het aantal gewone dwergvleermuizen in het begin van de avond waren hoger dan later op de avond, zoals genoemd wijst dit er waarschijnlijk op dat de vleermuizen een kolonieplek hebben in een van de bomen in het bos. Een kolonieplek in de gebouwen op het bedrijventerrein is onwaarschijnlijk, omdat de gebouwen hier ongeschikt voor zijn. De loods is te open en de andere gebouwen zijn juist zeer gesloten met golfplaten en metaal. Het grove dennenbos aansluitend aan het plangebied heeft natuurwaarde voor vogels en kleine zoogdieren. De waargenomen twee eekhoorns zijn beschermd. Gezien de natuurwaarde van het bos en de begrenzing van het bos binnen de ecologische hoofdstructuur is het van belang dat er geen negatieve effecten en uitstraling is van het nieuw aan te leggen bedrijventerrein op het bos.

Risicoanalyse

In onderstaande tekst wordt een risicoanalyse gegeven ten aanzien van beschermde soorten, als gevolg van de voorgenomen activiteiten.

Vaatplanten

In het plangebied komen geen beschermde plantensoorten voor. Van effecten op beschermde soorten is dan ook geen sprake. Het aanvragen van een ontheffing is niet aan de orde.

Vogels

Alle vogels zijn beschermd binnen de Flora- en faunawet. Dit betekent dat het onder andere verboden is om eieren, nesten of individuen te vernielen, verstoren of anderszijds te verontrusten. Hiervoor wordt geen ontheffing verleend. Bij het kappen van de douglassparren en de bomen aan de zijde van de Bernhardstraat kunnen broedvogels verstoord worden. De kapwerkzaamheden moeten dan ook buiten het broedseizoen uitgevoerd worden. Broedvogels zijn niet aangetroffen in het gebied. Op basis van de terreinkenmerken wordt verwacht dat alleen algemeen voorkomende soorten voorkomen in het gebied. De geplande werkzaamheden zullen naar verwachting weinig effect hebben op de duurzame instandhouding van de soorten.

Zoogdieren

Het leefgebied en vaste rust en verblijfplaats van egel, konijn, haas, mol, bosspitsmuis, huisspitsmuis, rosse woelmuis, veldmuis, bosmuis, wezel, hermelijn en bunzing zal door de werkzaamheden worden verstoord of

vernield. Gezien de grote actieradius van de soorten en/of het algemeen voorkomen van de soorten zal het effect op het duurzaam voortbestaan van de populatie beperkt zijn. Tevens geldt een vrijstelling op de ontheffingsplicht voor deze soorten, mits invulling wordt gegeven aan de zorgplicht. De waargenomen vleermuizen maken alleen gebruik van de bosrand aan het bedrijventerrein. De uitbreiding van het bedrijventerrein zal geen invloed hebben op de foerageer en migratie mogelijkheden voor de vleermuizen, omdat het bos en de bosrand intact blijven. Wel moet voorkomen worden dat uitstraling van licht van het bedrijventerrein op de bosrand toeneemt. Hoewel enkele soorten vleermuizen rond kunstlicht jagen op insecten wordt kunstlicht door de meeste vleermuizen gemeden en kiezen vleermuizen voor een vliegroute, donkere beschutte plekken. Uitstraling van licht op de bosrand zou deze plek ongeschikt kunnen maken voor vleermuizen, waardoor de vleermuizen hier verdwijnen. Wanneer de mogelijke uitstralings effecten worden voorkomen worden geen directe effecten verwacht van afname van foerageerbiotoop en migratieroutes voor vleermuizen, in het plangebied. Het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen is dan ook niet noodzakelijk.

Advies

vogels

Zoals aangegeven zijn vogels beschermd, om negatieve effecten op vogels te vermijden moeten de werkzaamheden uitgevoerd worden buiten het broedseizoen, dat over het algemeen loopt van 15 maart tot en met 15 juli.

Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermd, om negatieve effecten op vleermuizen te vermijden mogen er geen uitstralings effecten zijn van licht op de bosrand. De verlichting van het terrein moet daarom aan de noordzijde gesitueerd worden.

Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt de zorgplicht. Bij elk project, elke locatie en elke handeling of activiteit neemt ieder voldoende zorg in acht voor het in het wild levende dieren en planten alsmede voor hun directe leefomgeving (ministerie van LNV). (zie ook kader Flora- en faunawet). In de praktijk betekent dit dat niet met opzet planten of dieren opzettelijk vernield, verontrust, gedood of op enige andere wijze verstoord mogen worden.

Tot slot

Omdat de inventarisatie een momentopname betreft, kan het zijn dat in de periode tussen de inventarisatie en de uitvoering van de werkzaamheden, beschermde soorten (anders) gebruik gaan maken van het plangebied. Indien het nieuwe soorten betreft, zal mogelijk alsnog een ontheffing aangevraagd moeten worden voor deze nieuwe soorten.

Wetgeving Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van de bruine rat, de zwarte rat en de huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;

- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, is een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet, ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets. De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding). De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrictlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrictlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

